

امانت كتاب الڪنرونيڪي

دڪتر مهدي عليپور حافظي
ڪاردارپوش مطلبی

خانه کتاب

شهریور ۱۳۹۷

سرشناسه: علیپور حافظی، مهدی، ۱۳۵۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: امانت کتاب الکترونیکی/مهدی علیپور حافظی، داریوش مطلبی.
 مشخصات نشر: تهران: مؤسسه خانه کتاب، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص.
 فروست: خانه کتاب؛ ۶۳۳
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۶۶-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 موضوع: کتاب‌های الکترونیکی
 موضوع: Electronic books
 موضوع: کتابخانه‌ها و نشر الکترونیکی
 موضوع: Libraries and electronic publishing
 موضوع: امانت بین کتابخانه‌ها - نوآوری
 موضوع: Interlibrary loans -- Technological innovations
 شناسه افزوده: مطلبی، داریوش، ۱۳۵۱ -
 شناسه افزوده: خانه کتاب
 رده دهی کنگ: ۱۳۹۷ ۱۶ع/ک ۷۱۰۳۳
 رده دهی دی.سی.ی: ۰۷۰/۵۷۳
 شماره کتابشناختی ملی: ۵۳۰۳۲۲۷

عنوان: امانت کتاب الکترونیکی

تألیف: دکتر مهدی علیپور حافظی (استادیار دانشگاه - مه‌ط ابطائی)

دکتر داریوش مطلبی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، حداد، امام خمینی (ره) شهرری)

ناشر: مؤسسه خانه کتاب

طراح جلد: علیرضا کرمی

صفحه آرا: عسگر ابراهیمی

ناظر چاپ: رحمان کیانی

نوبت چاپ: اول - شهریور ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۶۶-۸

فهرست مطالب

۷	 مقدمه ناشر
۹	 پیش گفتار مؤلفان
۱۳	فصل ۱. کتاب و جایگاه آن در رشد و تعالی انسان
۱۵	۱-۱. مقدمه
۱۶	۱-۲. کتاب و اهمیت آن
۱۸	۱-۳. جایگاه کتاب در رشد و تعالی انسان
۲۰	۱-۴. نگاهی تاریخی به کتاب
۲۵	۱-۵. مسائل مرتبط با کتاب در عصر حاضر
۲۷	۱-۶. جمع بندی
۲۹	فصل ۲. کتاب الکترونیکی
۳۱	۲-۱. مقدمه
۳۲	۲-۲. مفهوم کتاب الکترونیکی
۳۵	۲-۳. مسائل مرتبط با کتاب الکترونیکی
۳۵	۲-۳-۱. مزایای کتاب های الکترونیکی
۳۹	۲-۳-۲. معایب کتاب های الکترونیکی
۴۱	۲-۴. مسائل مرتبط با فناوری های کتاب الکترونیکی
۴۱	۲-۴-۱. ساخت افزار کتاب الکترونیکی
۴۲	۲-۴-۲. نرم افزار کتاب الکترونیکی
۴۳	۲-۵. جمع بندی
۴۵	فصل ۳. چالش های کتاب الکترونیکی
۴۷	۳-۱. مقدمه
۴۸	۳-۲. مزایای کتاب های الکترونیکی
۴۸	۳-۲-۱. مزایا برای مشتریان نهایی و خوانندگان
۵۱	۳-۲-۲. مزایا برای کتابخانه ها
۵۳	۳-۲-۳. مزایا برای ناشران
۵۴	۳-۲-۴. مزایا برای پدیدآورندگان
۵۵	۳-۳. معایب محتواهای الکترونیکی
۵۵	۳-۳-۱. نمایش
۵۵	۳-۳-۲. عوامل مربوط به فرمت
۵۶	۳-۳-۳. باز خورد لمسی
۵۶	۳-۳-۴. توزیع کنندگان محتوای الکترونیکی
۵۷	۳-۳-۵. سایر عوامل
۵۸	۳-۴. مسائل مرتبط با فناوری های آثار الکترونیکی
۵۸	۳-۴-۱. ساخت افزار محتوای الکترونیکی
۵۸	۳-۴-۲. نرم افزار محتوای الکترونیکی
۵۹	۳-۵. جمع بندی

۶۱	فصل ۴. امانت کتاب الکترونیکی
۶۳	۱-۴. مقدمه
۶۵	۲-۴. مفهوم امانت کتاب الکترونیکی
۶۶	۳-۴. مسائل مرتبط با امانت کتاب الکترونیکی
۶۶	۱-۳-۴. مبادله کتاب الکترونیکی
۶۹	۲-۳-۴. حق مؤلف
۷۰	۳-۳-۴. دانش محیط الکترونیکی ناشران
۷۱	۴-۳-۴. گران بودن فناوری مورد استفاده
۷۱	۵-۳-۴. حفظ امنیت فایل الکترونیکی
۷۲	۶-۳-۴. اخلاق استفاده از کتاب الکترونیکی در امانت
۷۲	۷-۳-۴. راه ناشران ایران در زمینه امانت کتاب الکترونیکی
۷۴	۸-۳-۴. مدل‌های تعامل ناشران با سامانه‌های اطلاعاتی در زمینه امانت الکترونیکی
۷۵	۱-۵-۴. افزایش دسترسی
۷۵	۲-۵-۴. خرید اشتراک با مدت محدود
۷۶	۳-۵-۴. خرید بسته‌های خرید گروهی
۷۷	۴-۵-۴. خرید استفاده همزمان
۷۷	۵-۵-۴. خرید براساس زمان
۷۸	۶-۵-۴. محدودیت امانت
۷۸	۷-۵-۴. جمع‌بندی
۸۱	فصل ۵. امانت کتاب الکترونیکی در آیینۀ بررسی
۸۳	۱-۵. مقدمه
۸۴	۲-۵. کتاب الکترونیکی و ویژگی‌های آن
۸۷	۳-۵. تولید کتاب الکترونیکی و نرم‌افزارهای مورد استفاده
۸۹	۴-۵. دیدگاه‌های سه گروه مرتبط با کتاب الکترونیکی (ناشر، کاربر، کتابدار)
۹۴	۵-۵. مدل‌های کسب و کار
۹۶	۶-۵. وضعیت کتاب الکترونیکی در سامانه‌های اطلاعاتی و مسائل حقوقی مرتبط بر آن
۹۸	۷-۵. امانت الکترونیکی و مبادله اطلاعات
۱۰۰	۸-۵. نتیجه‌گیری
۱۰۳	فصل ۶. آینده کتاب الکترونیکی و جایگاه امانت
۱۰۵	۱-۶. مقدمه
۱۰۶	۲-۶. مسیر رشد کتاب الکترونیکی
۱۱۳	۳-۶. امانت کتاب الکترونیکی
۱۱۵	۴-۶. مدل پیشنهادی امانت کتاب الکترونیکی در ایران
۱۱۹	۵-۶. جمع‌بندی
۱۲۱	منابع
۱۲۸	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۱۲۹	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۳۰	نمایه

پیش‌گفتار مؤلفان

مسیر توسعه نشر به سمت نشر الکترونیکی و فناوری‌های مرتبط با آن است. در نشر الکترونیکی با فاصله‌گرفتن از نشر سنتی، از محیط الکترونیکی و فناوری‌های مرتبط با آن استفاده می‌شود. حضور در محیط الکترونیکی باعث می‌شود تا تحول و انقلاب بزرگی در صنعت نشر رخ دهد. چرخه تولید و موفقات اطلاعات نیز با نشر الکترونیکی تحولات بزرگی را پشت سر گذاشته است. در این عرصه نشر کشورها پیشرو ناشران کوشیده‌اند تا با ایجاد کنسرسیوم‌هایی به تقویت زیرساخت و بنیة ملی و فنی خود پرداخته و بتوانند مدیریت توزیع و نشر خود را در محیط الکترونیکی برعهده بگیرند. در این بین واسطه‌هایی نیز شکل گرفته‌اند که زیرساخت فناوری را برای ناشران جهت دسترسی به بستر الکترونیکی فراهم می‌کنند. در چنین شرایطی ناشران با انتشار آثار خود در بستر الکترونیکی ایجادشده، اقدام به نشر الکترونیکی و استفاده از قابلیت‌های محیط الکترونیکی در انجام کار خود می‌کنند. یکی از قابلیت‌های بسیار مهم در محیط الکترونیکی و نشر الکترونیکی استفاده از قابلیت امانت و دسترسی‌پذیرکردن محدود در میزان استفاده یا زمان استفاده از آثار ناشران با فعالیت در نشر الکترونیکی توانسته‌اند بیش از ۶۰ درصد در هزینه‌های نشر خود صرفه‌جویی کنند و ارائه امانت کتاب الکترونیکی می‌تواند به ناشران کمک کند تا سود حاصل از تولید آثار خود در محیط الکترونیکی را به صورت تصاعدی افزایش دهند. مهم‌ترین نکته در این حوزه رصد آنلاین تعاملات توسط ناشران و ایجاد زیرساختی امن برای استفاده از سوی مشتریان است. بنابراین سامانه‌ها و کسب‌وکارهای فعال در این عرصه باید به این دو مهم توجه ویژه داشته باشند.

کتاب حاضر در شش فصل تدوین شده است. در فصل نخست تلاش شده تا به مبحث کتاب و جایگاه آن در رشد و تعالی انسان پرداخته شود تا ضمن آن ارزش و اهمیت کتاب در انتقال و اشاعه فرهنگ بشری مطرح شود. هدف از نگارش این فصل آن است تا خواننده به درک درستی از کتاب به عنوان یک کالای فرهنگی در عرصه انتقال و اشاعه علم و فرهنگ برسد. در این فصل به کتاب و اهمیت آن، جایگاه کتاب در رشد و تعالی انسان، نگاهی تاریخی به کتاب، و مسائل مرتبط با کتاب در عصر حاضر پرداخته شده است.

در فصل دوم، «کتاب الکترونیکی»، نمایی روشن از کتاب الکترونیکی و چپستی آن ارائه می شود. هدف نویسندگان در این فصل آن است که خوانندگان شناخت درستی از مفهوم کتاب الکترونیکی و تفاوت آن با سایر آثار الکترونیکی ارائه شده در محیط الکترونیکی پیدا کنند. در این فصل تلاش شده تا مفهوم کتاب الکترونیکی، مسائل مرتبط با کتاب الکترونیکی، و مسائل مرتبط با فناوری های کتاب الکترونیکی به شکلی روشن و شفاف برای خوانندگان مطرح شود.

در فصل سوم، «چالش های کتاب الکترونیکی» سعی شده تا به چالش هایی که کتاب الکترونیکی با آن مواجه است پرداخته شود. هدف از این فصل آن است تا خوانندگان بتوانند با مسائلی که کتاب الکترونیکی با آن مواجه است، آشنا شوند. در این فصل تلاش شده تا مسائل ناشران و مشتریان در ارتباط با کتاب الکترونیکی مطرح شود.

در فصل چهارم، «امانت کتاب الکترونیکی»، مفهوم امانت و حواشی آن در محیط الکترونیکی برای خوانندگان تبیین می شود. مفهوم امانت کتاب الکترونیکی، مسائل مرتبط با امانت کتاب الکترونیکی، دیدگاه ناشران درباره امانت کتاب الکترونیکی، و در نهایت مدل های تعامل ناشران با سامانه های اطلاعاتی و مشتریان در این فصل مطرح شده است.

در فصل پنجم، «امانت کتاب الکترونیکی در آیین پژوهش ها» تلاش شده تا با تحلیل پژوهش های انجام شده در حوزه امانت کتاب الکترونیکی، نمایی از محدوده و مسیر انجام این پژوهش ها ارائه شود. در این فصل خوانندگان به شناخت و تحلیلی از وضعیت پژوهش ها در حوزه امانت کتاب الکترونیکی می رسند. پژوهش ها در این عرصه در فصل حاضر در چند دسته مستقل به شرح زیر تحلیل شده اند: کتاب الکترونیکی و ویژگی های آن؛ تولید کتاب الکترونیکی و نرم افزارهای مورد استفاده؛ دیدگاه های ناشران، مشتریان و کتابداران در زمینه کتاب الکترونیکی؛ مدل های کسب و کار؛ وضعیت کتاب الکترونیکی در کتابخانه ها و امانت کتاب الکترونیکی.

در نهایت در فصل ششم، «آینده کتاب الکترونیکی و جایگاه امانت»، به موضوع آینده کتاب الکترونیکی پرداخته شده و ضمن آن مدلی از عناصر مطرح در کتاب الکترونیکی و دسترس پذیری آن ارائه می شود. در این فصل مسیر رشد کتاب الکترونیکی، امانت کتاب الکترونیکی، چالش های امانت کتاب الکترونیکی، و مدل پیشنهادی امانت کتاب الکترونیکی در ایران تبیین می شود.

کتاب حاضر، به عنوان کتاب تخصصی در عرصه کتاب الکترونیکی و امانت آن، می‌کوشد تا شناختی روشن از این عرصه در اختیار متخصصان و علاقه‌مندان قرار دهد. از این رو جامعه مخاطبان این کتاب، متخصصان، دانشجویان و دانش‌آموختگان حوزه کتاب الکترونیکی است. بنابراین متخصصان، دانش‌آموختگان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی از حوزه‌های مختلف مانند نشر، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توانند از این کتاب بهره ببرند. همچنین هم‌اکنون در حوزه نشر الکترونیکی، محتوای این کتاب را مفید خواهند یافت.

این کتاب مانند هر اثر دیگری عمری از اشکال نیست و از تمام مخاطبان خواهشمندیم ایرادها و دیدگاه‌های خود را در اختیار مؤلفان یا ناشر کتاب قرار دهند. در این جا شایسته است از آقای نیک‌نام حسینی‌پور، مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب که امکان تدوین و نشر این اثر را فراهم ساختند و همچنین از تمام همکاران و دست‌اندرکاران در نشر این اثر تشکر و قدردانی کنیم.

مهدی علی‌رضا حافظی و داریوش مطلبی